

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

**ANALIZA IZBRANIH DEJAVNIKOV
ODBOJKARSKE IGRE V ŠKL**

LUCIJA JAMNIK ZUPANČIČ

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

Visokošolski strokovni študij
Odbojka

**ANALIZA IZBRANIH DEJAVNIKOV MODELA
ODBOJKARSKE IGRE V ŠKL**

DIPLOMSKA NALOGA

MENTOR:

doc. dr. Bojan Leskošek

SOMENTOR:

asist. dr. Marko Zadražnik

RECENZENT:

izr. prof. dr. Frane Erčulj

KONZULTANT:

asist. dr. Tine Sattler

Avtorica dela:

LUCIJA JAMNIK ZUPANČIČ

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Z diplomsko nalogo se zaključuje pomembno obdobje v mojem življenju. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila staršem za finančno, moralno in drugo pomoč v času študija.

Hvala sestri Bernardi za tolažilne in spodbudne besede v težkih trenutkih, vsem sošolcem, ki so mi kakorkoli pomagali skozi študijske dni in prijateljem za sprostitev po napornih dnevih.

Za neizmerno veliko potrpežljivosti se zahvaljujem somentorju asist. dr. Marku Zadražniku, ki je ob svojem prepolnem urniku vedno našel dovolj časa za pomoč in nasvete pri nastanku diplomskega dela.

Hvala!

Ključne besede: odbojka, ŠKL, točkovni model igre

ANALIZA IZBRANIH DEJAVNIKOV MODELA ODBOJKARSKE IGRE V ŠKL

Lucija Jamnik Zupančič

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2012

Športno treniranje, odbojka

Število strani: 39, število slik: 17, število virov: 7

IZVLEČEK:

V diplomski nalogi so predstavljeni točkovni modeli in časovni parametri finala osnovnošolske odbojkarske igre v eni izmed organiziranih oblik odbojkarskega tekmovanja Šolski košarkarski ligi (ŠKL).

V prvem poglavju so predstavljena organizacija ŠKL in njena zgodovina, projekti, pravila sodelovanja in tekmovanja ter cilji in postavljene hipoteze diplomske naloge.

Analizirali smo tekme finala osnovnošolskih odbojkarskih ekip v ŠKL-ju iz leta 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011 in srednješolskih odbojkarskih ekip v isti ligi iz leta 2010/2011. Načini zbiranja podatkov in metode oziroma postopki, s katerimi smo dobljene podatke analizirali, so opisani v poglavju Metode dela. Sledi grafični prikaz in razlaga dobljenih rezultatov. V nadaljevanju so predstavljene primerjave točkovnih modelov igre med osnovnošolskimi in srednješolskimi ekipami v posameznem letu ter primerjave točkovnih modelov ženske in moške odbojkarske igre. Sledijo primerjave časovnih parametrov odbojkarske igre v posameznih letih ter primerjave med moško in žensko odbojkarsko igro. Ugotovili smo, da med osnovnošolsko in srednješolsko odbojkarsko igro obstajajo razlike v načinu igranja, kakovosti izvedbe tehničnih elementov in hitrosti izvedene akcije. Srednješolska odbojkarska igra vsebuje prvine (dvojni blok, napad prvega tempa, napad iz druge linije itd.), ki so se pri osnovnošolski odbojkarski igri pojavljale zelo redko in še takrat niso bile tehnično pravilno izvedene in učinkovite.

Key words: volleyball, ŠKL, models point game

ANALYSIS OF CHOSEN FACTORS IN VOLLEYBALL GAME MODEL IN ŠKL

Lucija Jamnik Zupančič

University of Ljubljana, Faculty of Sport, 2012

Sport educating, Volleyball

Number of page: 39, Numer of figures: 17, Number of Sources: 7

ABSTRACT:

The thesis presents the scoring models and time parameters of elementary game of volleyball finals in one of the forms of organized volleyball competitions, School basketball league-ŠKL.

The first chapter presents ŠKL organization, its history, projects, rules of cooperation and competition and the objectives and hypotheses of the research.

We analyzed the final match of primary school volleyball teams ŠKL in the 2006/2007 2007/2008, 2008/2009, the 2009/2010 2010/2011 and high school volleyball teams in 2010/2011. Methods of data collection and methods and procedures by which we analyze the resulting data are described in the next section, methods of work. Track chart and explain the results and findings. The following presents a comparison of models point game among primary and high school teams in any one year, and a point of comparison models female and male volleyball game. Followed by a comparison of temporal parameters of the game of volleyball in different years, and comparisons between men's and women's volleyball game. We found that among elementary and high school volleyball game, there are differences in the way of playing, the technical elements of performance and speed of the action. High school volleyball game contains elements (double block, the first tempo attack, attack from other lines etc.), who were in elementary school volleyball game occurred very rarely and even then, were not technically correctly executed and effective.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	9
1.1 ZAVOD ŠKL	10
1.2 PROJEKT ŠKL.....	11
1.3 ZGODOVINA ŠKL.....	12
1.4 SPLOŠNA STANDARDNA PRAVILA ŠK.....	13
1.5 ODBOJKA V ŠKL	14
1.5.1 NAČIN PRIJAVE ZA ŠKL ODBOJKO	15
1.5.2 PRAVILA TEKMOVANJA V ŠKL ODBOJKI	16
1.6 FINALE ŠKL	17
1.7 CILJI IN HIPOTEZE	18
2. METODE DELA	20
3. REZULTATI	22
3.1 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE EKIP V FINALU ŠKL.....	22
3.1.1 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE OSNOVNOŠOLSKIH EKIP V FINALU ŠKL.....	22
3.1.2 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE SREDNJEŠOLSKIH EKIP V FINALU ŠKL.....	26
3.1.3 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL.....	28
3.1.3.1 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE OSNOVNOŠOLSKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL	28
3.1.3.2 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE SREDNJEŠOLSKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL	31
3.2. ČASOVNI PARAMETRI MODELA AKTIVNEGA IN PASIVNEGA DELA ODBOJKARSKE IGRE.....	31
3.3. POVPREČEN ČAS TRAJANJA AKCIJE V ODBOJKARSKI IGRI	32
4. RAZPRAVA	33
4.1 ANALIZA TOČKOVNEGA MODELA IGRE	34
4.2 ANALIZA ČASOVNIH PARAMETROV IGRE	36
5. SKLEP	37
6 . VIRI	39

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Logotip ŠKL .....</i>	<i>9</i>
<i>Slika 2: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2006/2007 .....</i>	<i>22</i>
<i>Slika 3: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2007/2008 .....</i>	<i>23</i>
<i>Slika 4: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2008/2009 .....</i>	<i>24</i>
<i>Slika 5: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2009/2010 .....</i>	<i>25</i>
<i>Slika 6: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2010/2011 .....</i>	<i>25</i>
<i>Slika 7: Točkovni model odbojkarske igre osnovnošolskih ekip v vseh letih skupaj.....</i>	<i>26</i>
<i>Slika 8: Točkovni model odbojkarske igre srednješolskih ženskih ekip v letu 2010/2011 .....</i>	<i>27</i>
<i>Slika 9: Točkovni model odbojkarske igre srednješolskih moških ekip v letu 2010/2011.....</i>	<i>27</i>
<i>Slika 10: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2006/2007 .....</i>	<i>28</i>
<i>Slika 11: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2007/2008.....</i>	<i>29</i>
<i>Slika 12: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2008/2009 .....</i>	<i>29</i>
<i>Slika 13: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2009/2010.....</i>	<i>30</i>
<i>Slika 14: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2010/2011 .....</i>	<i>30</i>
<i>Slika 15: Točkovni model srednješolske ženske in moške igre v letu 2010/2011.....</i>	<i>31</i>
<i>Slika 16: Aktivni del igre v posameznem letu in povprečje vseh let.....</i>	<i>32</i>
<i>Slika 17: Povprečen čas trajanja akcij v posameznem letu.....</i>	<i>32</i>

1. UVOD

Odbojka je igra, ki se jo je leta 1895 domislil William Morgan iz ZDA. Po Ameriki se je zelo hitro razširila kot zabavna dejavnost. Igrali so jo tako stari kot mladi in to v dvorinah, na travnikih, plažah ... V Evropi se je odbojka najprej pojavila v Franciji in Italiji, leta 1918 pa so jo francoski vojaki prinesli tudi v Jugoslavijo. Odbojka ima značilnosti »life time« športa. To pomeni, da se z njo lahko ukvarjamo vso življenje, ne glede na spol, starost ali socialno stanje. Je kolektivna športna igra, pri kateri sodelujoči nimajo neposrednega stika. Ekipi loči mreža, ki izključuje številne prvine nasilnega ravnanja ter zmanjša nevarnost poškodb in nešportnega vedenja. Prav tako je vodilna med športnimi igrami glede krepite družabnosti, saj je lahko igralec, ki napada, uspešen le ob pomoči tistega igralca, ki je žogo sprejel, in tistega, ki mu je žogo podal. Tako so za napako enega odgovorni vsi in prav tako tudi vsi pripomorejo k uspehu.

Pri šolski mladini je najbolj priljubljena dvoranska odbojka, mini in mala odbojka pa zadovoljujeta gibalne potrebe najmlajših. V učnem načrtu športne vzgoje devetletne osnovne šole je odbojka zajeta v drugem in tretjem triletju, v učnem načrtu srednjih šol pa v osnovnem in izbirnem programu.

Odbojka se igra v šolah, v številnih društvih in klubih, ki tekmujejo v različnih kategorijah. Eno izmed organiziranih oblik tekmovanja v mlajših kategorijah smo raziskali in predstavili v diplomski nalogi. To je Šolska košarkarska liga (ŠKL), ki poteka vsako leto in omogoča sodelovanje vsem osnovnim in srednjim šolam po Sloveniji.

Slika 1: Logotip ŠKL

1.1 ZAVOD ŠKL

Zavod ŠKL je neprofitna zasebna organizacija, ki deluje na področju šolskega športa in obšolskih dejavnosti že 16 let. Deluje kot neodvisna organizacija, ki se preživlja izključno s pokroviteljskimi sredstvi, ki jih pridobi na trgu. V sklopu svojega delovanja organizira različne projekte, ki so razdeljeni na ŠKL ŠPORT, ŠKL PLES, ŠKL MED DVEMA OGNJEMA (MDO), ŠKL KROŽKI, ŠKL TV in ŠKL ČASOPIS.

- ŠKL ŠPORT: Prijavljeni tekmujejo v različnih športih: košarka, odbojka, nogomet. Športni sistem tekmovanja je unikatni, saj spodbuja enakost med spoloma – osnovnošolci morajo obvezno tekmovati skupaj, kot ena ekipa (rezultat deklet se sešteje z rezultatom fantov). Tekmovanja potekajo med tednom po pouku in so za učence brezplačna, tako lahko sodelujejo vsi, ne glede na socialni status. Posnetke tekem pa si lahko naknadno otroci pogledajo v TV-oddaji, kar jim še bolj poveča motivacijo, saj je to za njih velik uspeh.
- ŠKL PLES: Vsako leto poteka tekmovanje v plesnih in navijaških skupinah. Skupine so klasificirane v več kategorij: navijaške skupine, navijaške začetniške skupine, pom pon skupine, pom pon začetniške skupine, hip-hop cheer skupine, hip-pop cheer začetniške skupine.
- ŠKL MED DVEMA OGNJEMA (MDO): Tekmovanje je namenjeno osnovnošolcem od prvega do četrtega in od četrtega do šestega razreda (razdeljeno v dva ranga) in poteka enkrat mesečno v obliki turnirja, ki se odvija ob sobotah. Za otroke, še posebej tiste najmlajše, je to prav posebno doživetje, saj se srečajo s prvimi pravili ekipnega športa, torej s sodelovanjem v ekipi in sproščenim preživljanjem prostega časa v družbi svojih vrstnikov.
- ŠKL KROŽKI: Vsako leto ŠKL razpisuje različne vsebine za posamezne krožke: novinarske, likovne, računalniške in fotografske. Nastale pisne izdelke, fotografije, prispevke, spletne strani in druge izdelke ŠKL predstavi v TV-oddaji in s tem posredno vzgajajo mlade novinarje, umetnike in fotografe.
- ŠKL TV: Oddaja ŠKL se predvaja vsako nedeljo. Je oddaja, ki podaja informacije o tekmovanjih, skrbi pa tudi za zabavne in poučne vsebine, ki jih posreduje v obliki tedenskih vsebin.

- ŠKL ČASOPIS: ŠKL Zvezda je časopis, ki je namenjen informiranju mladih o projektu ŠKL. V časopisu je prostor namenjen tudi zabavni, izobraževalni vsebini ter perspektivnim mladim novinarjem, fotografom in umetnikom, ki svoje izdelke pošljejo na Zavod ŠKL.

Vsak posamezen projekt ima svoj namen, cilj in vizijo. Skupen cilj delovanja Zavoda ŠKL pa je mladim šoloobveznim otrokom in dijakom ponuditi kar se da celosten in zanimiv projekt, ki bi jim zapolnil prosti čas s športnimi, kreativnimi in vzgojnimi vsebinami.

Posebnost Zavoda ŠKL je poudarjanje vrednot: enakosti med spoloma, preprečevanje družbenih razlik, šport kot dejavnost za preživljanje prostega časa, razvijanje pripadnosti, aktivno udejstvovanje mladih v družbi, druženje in povezovanje med vrstniki, športno obnašanje (fair play) in prav tako športno navijanje, spodbujanje (O ŠKL. Pridobljeno 2012 iz: <http://www.skl.si/>).

1.2 PROJEKT ŠKL

Projekt ŠKL sestavlja več tekmovanj v kolektivnih športih: košarkarsko, odbojgarsko, nogometno ter tekmovanje za najmlajše, namenjeno osnovnošolcem, med dvema ognjema. Sestavni deli projekta so tudi tekmovanja plesnih, navijaških in akrobatskih navijaških skupin, tekmovanja medijskih krožkov (novinarski, fotografski, video, računalniški, likovni) ter razvedrilna izbora za miss in mistra simpatičnosti. Osnovni namen projekta in tekmovanj ŠKL je vključiti v redno treniranje in nastopanje čim več mladih iz celotne Slovenije.

Tekmovanja projekta ŠKL potekajo na osnovnih in srednjih šolah po posebnem protokolu, ki vključuje predstavitev igralcev, trenerjev in mentorjev, igranje državne himne in himne ŠKL, ponekod pa tudi himne šole in celoten program plesnih ter navijaških skupin. Tekme vodijo in komentirajo mladi moderatorji ter učenci posameznih šol. Fotografski, novinarski, video in računalniški krožki pa skrbijo za vso dokumentacijo tekme.

1.3 ZGODOVINA ŠKL

Vse skupaj se je začelo v šolskem letu 1995/96 z imenom Šolska košarkarska liga. Vključenih je bilo kar 135 košarkarskih ekip. Nastanek sta omogočila dr. Srečko Zakrajšek in Vojko Korošec ob pomoči strokovnih sodelavcev, med katerimi najdemo košarkarskega strokovnjaka dr. Mika Pavloviča in plesno strokovnjakinjo dr. Meto Zagorc. Začetek tekmovanja sta podprla tudi tedanji minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber ter športna strokovnjaka dr. Janko Strel in dr. Marjeta Kovač.

Prvih nekaj let je bil glavni poudarek ŠKL-ja na košarkarskem tekmovanju ter tekmovanju plesnih in navijaških skupin, katerih delo so spremljali medijski krožki. Kmalu sta se v dogajanje vključili tekmovanji: miss simpatičnosti ŠKL in ŠKL demo hit – tekmovanje mladih neuveljavljenih glasbenih skupin.

V šolskem letu 2005/06 se je košarkarskemu tekmovanju pridružilo še odbojgarsko tekmovanje. Tekmovanje v Šolski košarkarski ligi je tako preraslo v projekt ŠKL. Leta 2006/07 se je vsem disciplinam v ŠKL-ju pridružilo še nogometno tekmovanje in leta 2008/09 še tekmovanje med dvema ognjema.

Naslove zmagovalcev Šolske košarkarske lige, prve finalne prireditve, ki je potekala maja 1996 v ljubljanski Hali Tivoli, so si priigrale košarkarske ekipe OŠ Antona Globočnika iz Postojne ter dekliška in fantovska ekipa Gimnazije Ljubljana Šiška. V navijaškem delu sta bili najuspešnejši skupini OŠ Lucija Portorož in Gimnazije Bežigrad, v plesnem delu pa skupini OŠ Žiri in Gimnazije Bežigrad (O ŠKL. Pridobljeno 2012 iz: <http://www.skl.si/>).

Vsa leta vrhunec sezone predstavljajo finalne prireditve z neposrednim televizijskim prenosom na Kanalu A, TV Pika ter spletni televiziji Max TV (18 ur neposrednega prenosa). Finalne prireditve so doslej gostile Hala Tivoli (11-krat), celjska dvorana Golovec (dvakrat) in velenjska Rdeča dvorana (dvakrat).

Projekt ŠKL ima tudi svoje športne ambasadorje, to so košarkar Primož Brezec, odbojkar Matija Pleško in nogometaš Sašo Udovič. Ti spodbujajo delo mladih tako, da se udeležujejo prireditev in popularizirajo svojo športno panogo.

1.4 SPLOŠNA STANDARDNA PRAVILA ŠKL

Dekleta in fantje morajo skupaj zastopati barve svoje šole, pri čemer enakovredno prispevajo k rezultatu tekme tako, da dve četrtini tekme odigrajo dekleta, dve četrtini pa fantje (se izmenjujejo). Tako imajo dekleta enakovreden položaj s fanti. Šola more prijaviti obe ekipi, moško in žensko, sicer ne more tekmovati v ŠKL-ju.

Vse športne ekipe morajo ob začetku sezone plačati kotizacijo (praviloma jo krije šola), iz katere Zavod ŠKL za vsako šolo zagotovi drese v barvah šole (za vse šole je predpisan enak model dresov), zapisnike za tekmovalje ter žoge za treninge in tekmovalja. S tem se onemogoči primerjanje med "bogatejšimi" in "revnejšimi" šolami ali igralci, ker praktično ni razlike v kakovosti športne opreme, ki jo ima posamezna šola. Ekipe so tako med seboj izenačene ne glede na finančne zmožnosti šole in posameznikov v ekipi.

Zavod ŠKL poskrbi, da se v sklopu športnih tekmovalj odigra veliko tekem, vendar ob tem pazi, da tekem ni preveč, saj mnogi igralci in igralke tekmujejo tudi v tekmovaljih, ki jih prireja Odbojgarska zveza Slovenije in tekmovaljih, ki jih za šolske ekipe organizira Ministrstvo za šolstvo in šport (Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport).

Vsa ta tekmovalja povzročajo odsotnost učencev in dijakov od pouka, kar je velik problem. Zaradi tega je v pravilih ŠKL-ja zapisano, da ne smejo sodelovati/igrati, učenci(-ke)/dijaki(-inje), ki imajo negativen/slab učni uspeh.

S sodelovanjem na tekmovaljih ŠKL si udeleženi igralci naberejo veliko izkušenj na športnih igriščih in ob njih. Mladi tako razvijejo kvalitete, povezane z delovanjem v športnih ekipah (prilagajanje, organizacija, sprejemanje, sodelovanje, ekipni duh, upoštevanje avtoritete, poslušanje, spoštovanje itd.).

Zavod s spodbujanjem šolskih prireditev in udeležbe mladih poudarja šolski duh oz. pripadnost ter aktivno participacijo mladih v družbi, kar pomeni pomoč in sodelovanje v družbi, ekipi.

1.5 ODBOJKA V ŠKL

Odbojgarsko tekmovanje se je prvič pridružilo košarkarskemu tekmovanju leta 2005/06. Organizacija ŠKL je zahtevala svoj koncept pravil, ki so drugačna od koncepta Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Odbojgarske zveze Slovenije. Pravila za ŠKL je oblikoval dr. Marko Zdražnik. Odbojgarska zveza Slovenije pa je nato idejo o tem tekmovanju podprla in jo priporočila tako klubom kot šolam.

Eno najbolj znanih ŠKL-jevskih odbojgarskih imen je vsekakor Tine Urnaut (kapetan slovenske odbojgarske reprezentance 2010, 2011, 2012), ki je bil član zmagovalnega moštva Gimnazije Ravne na Koroškem, leta 2006/2007, ko se je odbojka prvič pridružila organizaciji ŠKL.

Nosilke naslova v osnovnošolskem odbojgarskem tekmovanju ŠKL so ekipe:

2006/2007: 1. mesto: Osnovna šola Toneta Čufarja Jesenice

2. mesto: Osnovna šola Kanal

2007/2008: 1. mesto: Osnovna šola Toneta Čufarja Jesenice

2. mesto: Osnovna šola Kanal

2008/2009: 1. mesto: Osnovna šola Kanal

2. mesto: Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini

2009/2010: 1. mesto: Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini

2. mesto: Osnovna šola Kanal

2010/2011: 1. mesto: Osnovna šola Kanal

2. mesto: Osnovna šola Dušana Flisa Hoče

2011/2012: 1. mesto: Osnovna šola Kanal

2. mesto: Osnovna šola Dušana Flisa Hoče

Nosilci naslova v srednješolskem odbojgarskem tekmovanju ŠKL so ekipe:

2006/2007: 1. mesto: Gimnazija Ravne na Koroškem (dijaki)/Gimnazija v Celju (dijakinje)
2. mesto: Srednja šola Slovenska Bistrica (dijaki)/Ekonomska šola Kranj
(dijakinje)

2007/2008: 1. mesto: Šolski center Novo mesto (dijaki)/Gimnazija v Celju (dijakinje)
2. mesto: Gimnazija Ravne na Koroškem (dijaki)/Gimnazija Šentvid (dijakinje)

2008/2009: 1. mesto: Šolski center Novo mesto (dijaki)/Gimnazija v Celju (dijakinje)
2. mesto: Šolski center Slovenj Gradec (dijaki)/Gimnazija Šentvid (dijakinje)

2009/2010: 1. mesto: Šolski center Velenje (dijaki)/Šolski center Novo mesto (dijakinje)
2. mesto: Šolski center Novo mesto (dijaki)/Gimnazija Ptuj (dijakinje)

2010/2011: 1. mesto: Šolski center Novo mesto (dijaki)/II. Gimnazija Maribor (dijakinje)
2. mesto: II. Gimnazija Maribor (dijaki)/Šolski center Slovenj Gradec
(dijakinje)

2011/2012: 1. mesto: II. Gimnazija Maribor (dijaki)/Šolski center Novo mesto (dijakinje)
2. mesto: Šolski center Slovenj Gradec (dijaki)/Šolski center Ravne na
Koroškem (dijakinje)

1.5.1 NAČIN PRIJAVE ZA ŠKL ODBOJKO

Šole se morajo za sodelovanje v tekmovanju ŠKL odbojke prijaviti s prijavnico in registrirati igralce. Prijave in registracije potekajo preko spletnega obrazca, objavljenega na spletni strani www.sk1.si. Šole, ki so že tekmovali v ŠKL-ju, se lahko vpišejo z geslom in uporabniškim imenom, ki so ga prejele v pretekli sezoni. Tako lahko dostopajo do že izpolnjene prijavnice, ki jo po potrebi dopolnijo oz. popravijo. Po prejemu prijavnice organizator šoli izstavi račun za plačilo kotizacije.

Po zaključku prijav organizator izdela koledar tekmovanja (okvirni koledar dogodkov v ŠKL-ju) in izžreba tekmovalne pare. Prijavljene šole nato v septembru prejmejo tekmovalni pravilnik in obrazce za registracijo igralk in igralcev.

Šola se s prijavo za sodelovanje v projektu ŠKL obveže:

- da bo sodelujoča ekipa odigrala vse tekme po tekmovalnem sistemu – če tekme ne bo odigrala, bo kaznovana z odvzemom točk in denarno kaznijo;
- da bo za svoje tekme na svoje stroške zagotovila dvorano (šolsko ali krajevno), ki bo ustrezala pogojem za igranje – če šola nima dvorane, ki ustreza vsaj minimalnim zahtevam za tekmovanje, se s predstavniki Zavoda ŠKL Ljubljana pogovori o drugačnih možnostih;
- da bo sodelovala pri organizaciji in promociji prireditev ŠKL in Zavodu ŠKL Ljubljana omogočila izvedbo prireditev po programu;
- da bo v sodelovanju z Zavodom ŠKL Ljubljana in lokalnimi televizijskimi postajami, radijskimi postajami in mediji ter organizacijo obiska učencev, učenk, profesorjev in staršev pomagala napolniti prireditveno dvorano in s tem povečati pomembnost prireditve in promocijo kraja in šole ter njene dejavnosti.

1.5.2 PRAVILA TEKMOVANJA V ŠKL ODBOJKI

Osnovnošolsko odbojgarsko ekipo sestavlja dvajset igralcev, in sicer deset igralk in deset igralcev, ki nastopajo kot enotna ekipa. Šola lahko registrira igralce in igralk, ki pa ne smejo biti starejši od 16 let. V srednjih šolah pa ekipo sestavlja deset dijakov oziroma deset dijakinj, ki za razliko od osnovnih šol tekmujejo ločeno in ne smejo biti starejši od 20 let.

Tekmo sestavljajo trije nizi, niz pa traja 20 minut. Točke, ki jih ekipa doseže v posameznem nizu, se na koncu tekme seštejejo in predstavljajo končni izid. V primeru neodločenega izida se tretji niz podaljša, dokler ena izmed ekip ne doseže dveh točk prednosti.

Pri osnovnošolskih tekmovanjih v prvem nizu igrajo učenke, v drugem nizu učenci, v tretjem nizu pa je igralni čas deljen, najprej deset minut igrajo učenke, nato deset minut učenci.

Na finalni tekmi so pravila glede dolžine časa igre zaradi televizijskega prenosa drugačna. Osnovnošolci igrajo prvi in drugi niz 15 minut, tretjega pa 20 min, in sicer 10 minut učenke in 10 minut učenci. Srednješolci odigrajo tri nize, ki trajajo 15 minut. V vsakem nizu ima ekipa na voljo en premor (time out), ki traja eno minuto.

Na tekmovanjih ritem igranja nadzira sodnik, ki sodi v običajnem ritmu. Če ekipa ali igralec zavlačuje igro, sodnik dodeli karton in s tem kazensko točko za nasprotno ekipo. Zaradi zavlačevanja je v vseh letih na treh tekmah prišlo do težav, ker je ekipa ob minimalnem vodstvu na koncu tekme poskušala svojo prednost uravnjavati s počasnejšim delovanjem. Za tak način dela je seveda odgovoren sodnik, ki to dopusti.

1.6 FINALE ŠKL

Finalna prireditev ŠKL je največja športna prireditev za mlade v Sloveniji, ki jo poleg nekaj tisoč obiskovalcev v dvorani spremlja še zavidljiva množica gledalcev v neposrednem televizijskem prenosu. Na dvodnevni prireditvi nastopi preko 1.500 osnovnošolcev in dijakov, ki so vso šolsko leto zastopali barve svojih šol v tekmah košarke, odbojke, nogometa ter navijaških, akrobatskih in hip-hop cheer skupin.

Poleg športnih nastopov se na prireditvi predstavi in nagradi tudi zmagovalce drugih ŠKL projektov, kot so ŠKL NAJ ŠOLA, ŠKL NAJ ŠPORTNIK, NAJBOLJŠI KROŽKI, MISS SIMPATIČNOSTI ŠKL ter ŠKL DEMO HIT (tekmovanje mladih neuveljavljenih glasbenih skupin). Prav vsi tekmovalci za svoj trud prejmejo darilno vrečko z darili pokroviteljev ŠKL in spominsko majico ŠKL finale.

Ob tekmovanjih se na finalni prireditvi razvrsti cela vrsta glasbenih nastopov, nagradnih iger in tradicionalna VIP tekma ŠKL, na kateri nastopijo znani Slovenci, predstavniki pokroviteljev in druge znane osebe. V preddverju dvorane se odvija zanimiva »tržnica« poslovnih partnerjev in neprofitnih organizacij, ki mladim ponudi zabavno sprostitvev ob celodnevnom dogajanju, poleg tega pa ponudi seveda tudi uporabne in poučne informacije.

1.7 CILJI IN HIPOTEZE

Cilji:

- ugotoviti točkovni model osnovnošolske odbojkarske igre v tekmovanjih ŠKL (število doseženih točk s servisom, udarcem, blokom in zaradi napak nasprotne ekipe);
- ugotoviti število aktivnih in pasivnih faz osnovnošolske odbojkarske igre ter njihovo trajanje v tekmovanjih ŠKL;
- ugotoviti, ali obstajajo razlike v točkovnem modelu osnovnošolske odbojkarske igre med moškimi in ženskimi ekipami, ki tekmujejo v ŠKL-ju;
- ugotoviti točkovni model srednješolske odbojkarske igre v tekmovanjih ŠKL (število doseženih točk s servisom, udarcem, blokom in zaradi napak nasprotne ekipe);
- ugotoviti število aktivnih in pasivnih faz srednješolske odbojkarske igre ter njihovo trajanje v tekmovanjih ŠKL;
- ugotoviti, ali obstajajo razlike v točkovnem modelu srednješolske odbojkarske igre med moškimi in ženskimi ekipami, ki tekmujejo v ŠKL-ju.
- ugotoviti razlike v točkovnem modelu odbojkarske igre srednješolskih in osnovnošolskih ekip v tekmovanjih ŠKL.

Hipoteze diplomske naloge so:

- H1: Točkovna modela osnovnošolske in srednješolske odbojkarske igre v tekmovanjih ŠKL sta enaka.
- H2: Točkovna modela osnovnošolske in srednješolske odbojkarske igre med moškimi in ženskimi ekipami, ki tekmujejo v Šolski košarkarski ligi, sta enaka.
- H3: Trajanja aktivne faze v igri osnovnošolske in srednješolske odbojke se ne razlikujejo.

2. METODE DE LA

Na podlagi televizijskih videoposnetkov smo analizirali tekme finala osnovnošolskih odbojcarskih ekip v ŠKL iz leta 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011 in srednješolskih odbojcarskih ekip v ŠKL-ju iz leta 2010/2011.

Nekaterih posnetkov zaradi značilnosti televizijskega prenosa, kot so prekinitve, ni bilo mogoče v celoti analizirati. (Prekinitve so nastale zaradi vmesnih reklam, predstavitev kamere v zaodrje in na tribune k navijačem, napovedovalcem, zaradi predstavitev navijaških in glasbenih skupin, ki so nastopale med time outom, ter vmesnega pogovora s trenerji, igralkami in drugimi pomembnimi osebami.)

Za vsako odbojcarsko tekmo finala ŠKL posebej smo izdelali statistično analizo igre, na osnovi katere smo izračunali točkovni model igre in časovno analizo za posamezni niz v finalu ŠKL odbojka.

Pri točkovnem modelu odbojcarske igre smo se osredotočili na odbojcarske prvine (servis, napadalni udarec, blok) in na točke, ki jih ekipa pridobi z napakami nasprotne ekipe.

Spremenljivke, na osnovi katerih smo ugotavljali točkovni model igre, so:

- **SERVIS:** s servisom ekipa doseže točko, če se nasprotnik ne uspe dotakniti žoge (»as«) ali da se sprejemalec žoge dotakne, vendar ta konča izven igrišča, pade na tla ali se dotakne kakšnega drugega dela telesa (»winner«).
- **NAPAD:** ekipa z napadom točko osvoji, če napadalec žogo udari tako, da nasprotna ekipa z igro ne more nadaljevati.
- **BLOK:** ekipa doseže točko z blokom, če nasprotnikov udarec usmeri nazaj v nasprotnikovo polje tako, da z igro ne more nadaljevati.
- **NAPAKA NASPROTNIKA:** zgrešeni servisi, »asi« (nasprotnik se ne uspe dotakniti žoge) in »winnerji« pri sprejemu servisa (sprejemalec se žoge dotakne, vendar ta konča izven igrišča, pade na tla ali se dotakne kakšnega drugega dela telesa), napake v napadu (žoge, udarjene izven polja, prestop), napake v bloku, napake v obrambi (sprejem udarca, ki ne omogoča nadaljevanje igre) in druge napake, kot sta rumen in rdeč karton kot posledica neustreznega obnašanja ali ravnanja igralcev oziroma trenerjev.

V kakovostni odbojki je točkovni model dobro znan in ekipe, ki želijo na tekmi zmagati, ga morajo izpolniti. Model se v moški odbojki razlikuje od modela v ženski odbojki, do odstopanj od modela pa prihaja tudi na različnih kakovostnih ravneh tekmovanja.

Časovno analizo igre smo opravili z ročno štoparico. Dobili smo podatke, iz katerih je bilo razvidno, koliko časa so potekale akcije v igri, tako pri moški kot pri ženski odbojki, ter koliko je bilo prisotnih aktivnih faz na posamezni niz.

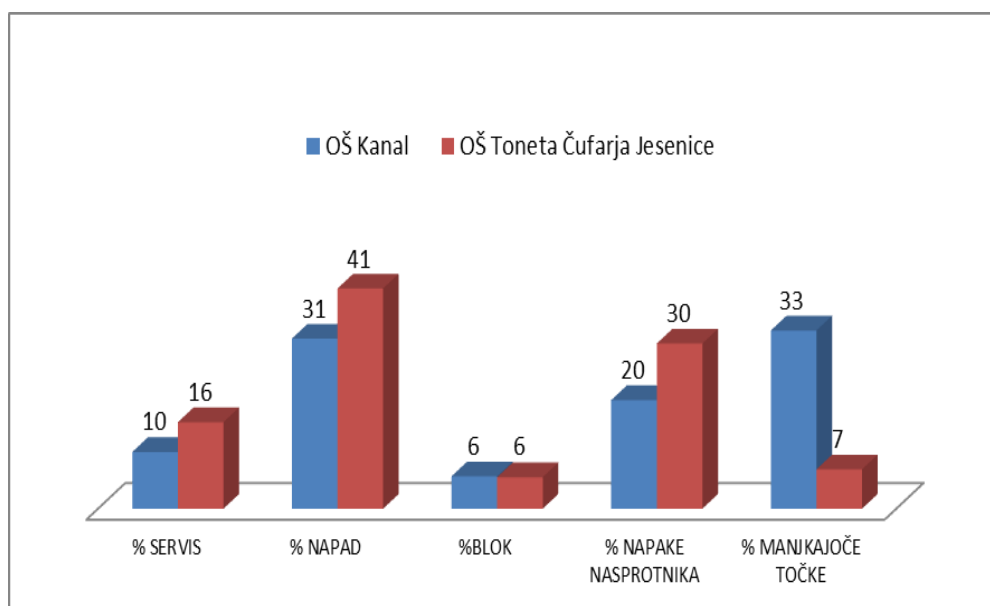
3. REZULTATI

3.1 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE EKIP V FINALU ŠKL

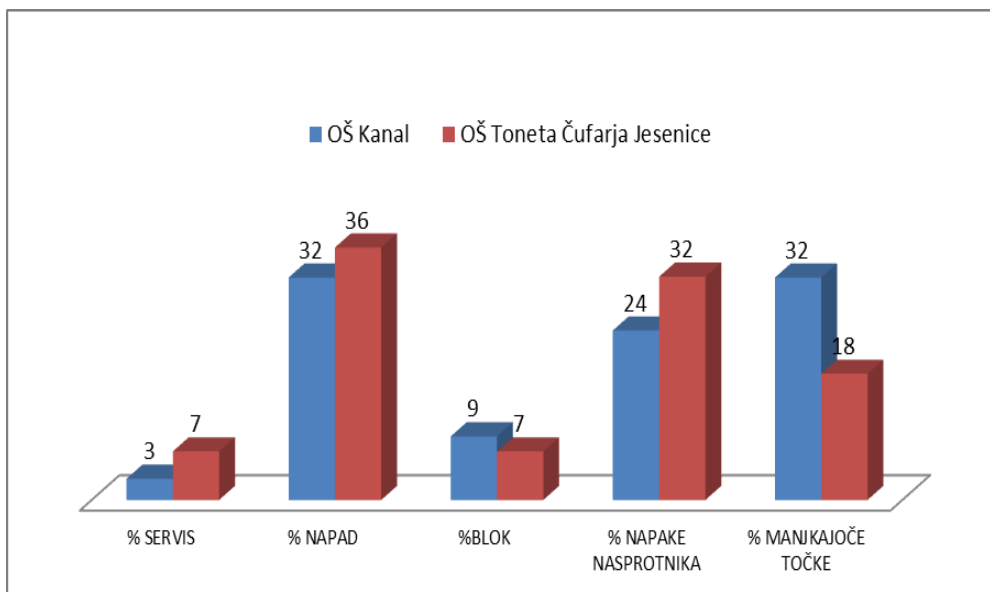
3.1.1 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE OSNOVNOŠOLSKIH EKIP V FINALU ŠKL

Iz Slike 2 je razvidno, da je Osnovna šola Toneta Čufarja Jesenice boljše od Osnovne šole Kanal. Dosegla je kar 16 % točk z začetnim udarcem, Osnovna šola Kanal pa le 10 % točk. Igralci in igralki Osnovne šole Toneta Čufarja so bili uspešnejši tudi v samem napadu. Osvojili so 41 % točk, kar 10 % točk več kot Osnovna šola Kanal, ki je osvojila 30 % točk. Zaradi boljšega servisa in napada OŠ Toneta Čufarja Jesenice so osnovnošolci iz Kanala naredili več napak in s tem »podarili« kar 30 % točk nasprotniku. Edini podatek, ki kaže izenačenost med ekipama, je blokiranje nasprotnika, kjer sta obe ekipi dosegli 6 % točk.

Ker je delež manjkajočih točk, še posebej pri Osnovni šoli Kanal, velik, ugotovitve veljajo le za dobljene podatke. Te pa bi se lahko spremenile, če bi bilo mogoče opredeliti vse točke.

Slika 2: Točkovni model odbojkerske igre osnovnošolskih ekip v letu 2006/2007

Slika 3: Točkovni model odbojcarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2007/2008

Iz Slike 3 lahko opazimo, da sta se v finalu pomerili osnovni šoli iz prejšnje sezone, iz leta 2006/2007. To sta ekipi Osnovne šole Toneta Čufarja in Osnovne šole Kanal, ki pa sta v določenih segmentih igre napredovali, v določenih pa nazadovali.

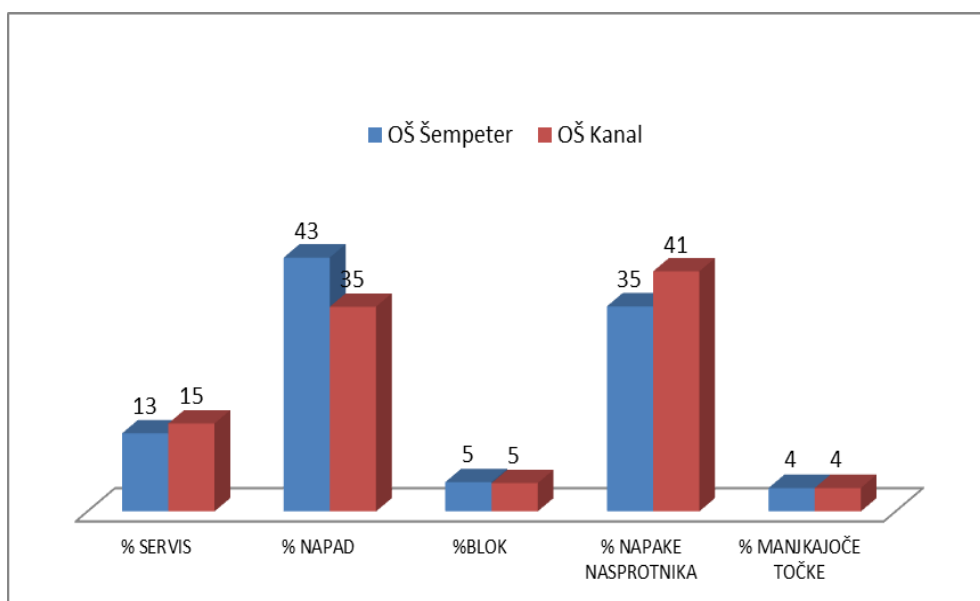
Ekipi sta dosegli z začetnim udarcem 3 % točk – OŠ Kanal in 7 % točk – OŠ Toneta Čufarja Jesenice, kar je več kot polovica točk manj kot prejšnje leto, kjer sta dosegli 10 % točk – OŠ Kanal in 16 % točk – OŠ Toneta Čufarja Jesenice. V napadu je ekipa OŠ Kanal osvojila enako odstotkov točk kot prejšnje leto, 32 %, OŠ Toneta Čufarja Jesenice pa je bila v primerjavi s prejšnjim letom manj uspešna in dosegla 36 % točk, kar je 5 % manj kot prejšnje leto.

Sklepamo lahko, da sta ekipi napredovali v začetnem udarcu in napadu ter zato posledično z njima osvojili manj točk. Iz grafa je razvidno tudi, da sta ekipi napredovali v blokiranju nasprotnika in tako z blokom osvojili več točk kot prejšnje leto; Osnovna šola Toneta Čufarja 7 % in Osnovna šola Kanal 9 % točk.

Ker je delež manjkajočih točk, še posebej pri Osnovni šoli Kanal, velik, ugotovitve veljajo le za dobljene podatke. Te pa bi se lahko spremenile, če bi bilo mogoče opredeliti vse točke.

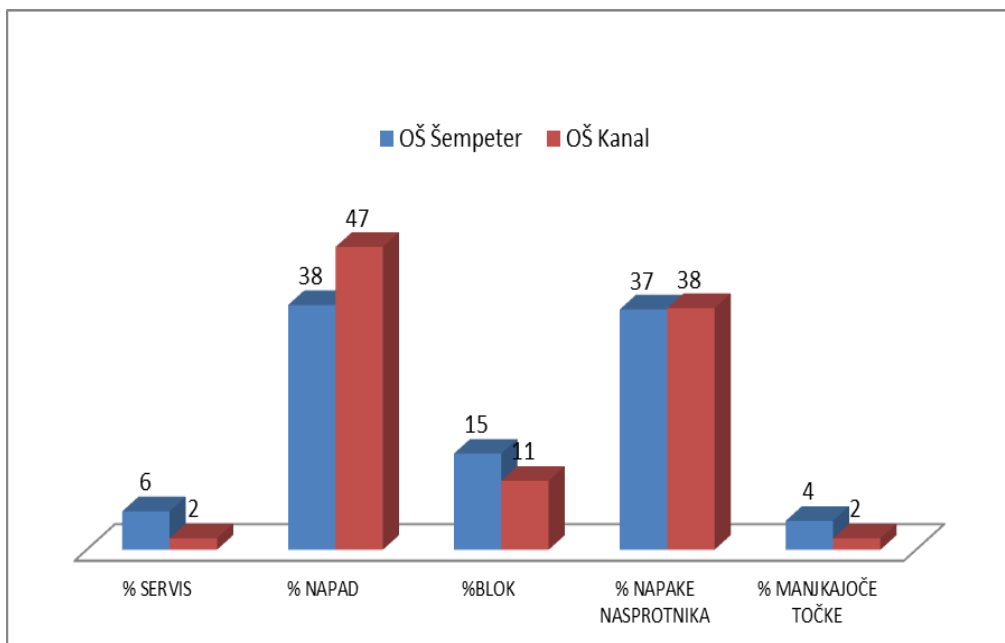

Iz slike 4 je razvidno, da sta ekipi Osnovna šola Kanal in Osnovna šola Šempeter največ točk osvojili z napadom. Uspešnejši so bili igralci in igralkе iz OŠ Šempeter, ki so osvojili kar 43 % točk, kar je za 8 % več kot OŠ Kanal. Začetni udarec so imeli boljši igralci in igralkе iz OŠ Kanal. Z njim so dosegli 15 % točk, OŠ Šempeter pa 13 %. Čeprav je imela ekipa OŠ Šempeter boljši napad, so igralci med igro naredili več napak kot njihovi nasprotniki. Ekipa OŠ Kanala je tako osvojila 6 % točk več zaradi napak igralcev in igralk iz Šempetra. Pri blokiranju nasprotnika sta bili ekipi s 5 % osvojenih točk izenačeni.

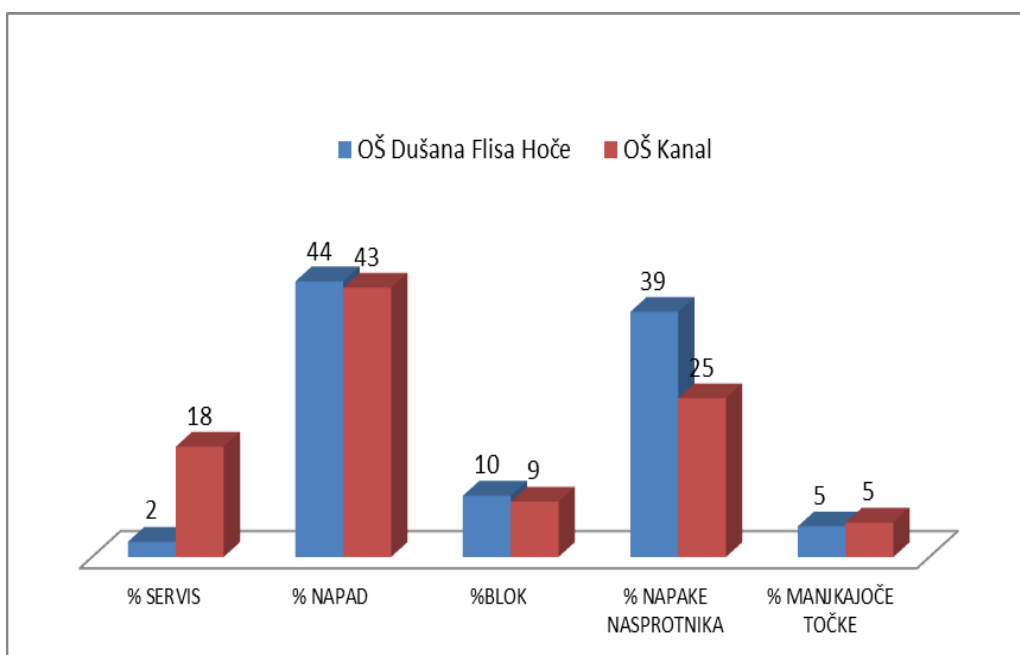
Slika 4: Točkovni model odbojcarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2008/2009

Leta 2009/2010 sta se v finalu, (kot v letu 2008/2009), pomerili ekipi OŠ Šempeter in OŠ Kanal. Iz Slike 5 lahko opazimo, da je bila ekipa iz Šempetra učinkovitejša pri izvajanju začetnega udarca – servisa, saj je dosegla kar 4 % točk več kot ekipa Kanal, ki je bila uspešnejša v napadu. Dosegla je kar 47 % točk, skoraj 10 % točk več kot ekipa Šempeter, ki je dosegla 38 % točk. V primerjavi s prejšnjim letom, 2008/2009, je ekipa iz Šempetra napredovala v začetnem udarcu, saj je imela boljši rezultat kot ekipa iz Kanala, ki je bila boljša v napadu. Obe ekipi sta z blokiranjem nasprotnika (v primerjavi s prejšnjim letom, kjer sta osvojili 5 % točk) napredovali in tako dosegli 15 % točk – OŠ Šempeter in 11 % točk – OŠ Kanal.

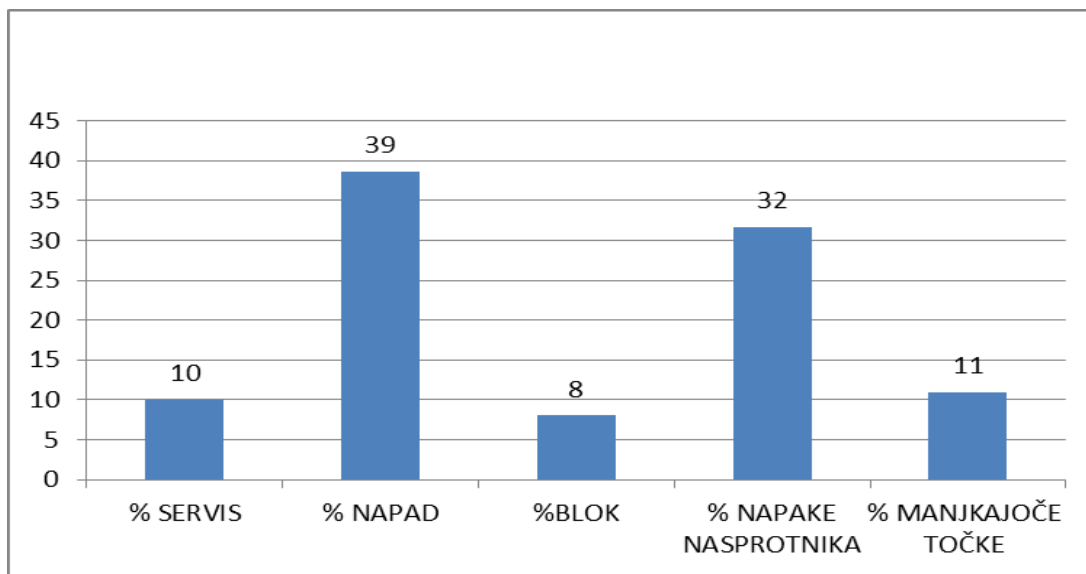
Slika 5: Točkovni model odbojarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2009/2010

Iz Slike 6 je razvidno, da je Osnovna šola Kanal s servisom dosegla bistveno več točk, 18 %, kot ekipa Osnovne šole Dušana Flisa Hoče, ki je dosegla le 2 %. V napadu in v bloku sta bili ekipi enako uspešni. Vidimo lahko, da sta ekipi največ točk dosegli z napadom in napakami nasprotne ekipe, kar je značilno za odbojko v mlajših kategorijah.

Slika 6: Točkovni model odbojarske igre osnovnošolskih ekip v letu 2010/2011

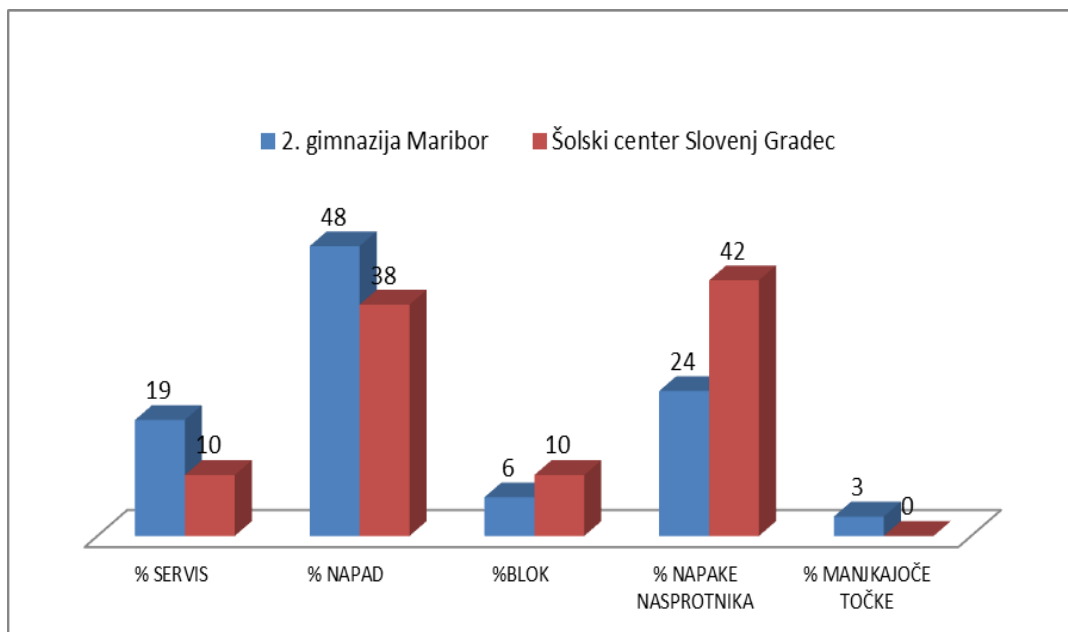
Ekipe so v vseh letih v odbojgarski igri dosegle največ točk z napadalnim udarcem, in sicer kar 39 % točk, ter z napakami nasprotne ekipe, kjer so dosegle povprečno 32 % točk. S servisom in blokom so ekipe dosegale relativno veliko število točk, in sicer 10 % s servisom in 8 % z blokom. To je razvidno iz Slike 7.

Slika 7: Točkovni model odbojgarske igre osnovnošolskih ekip v vseh letih skupaj

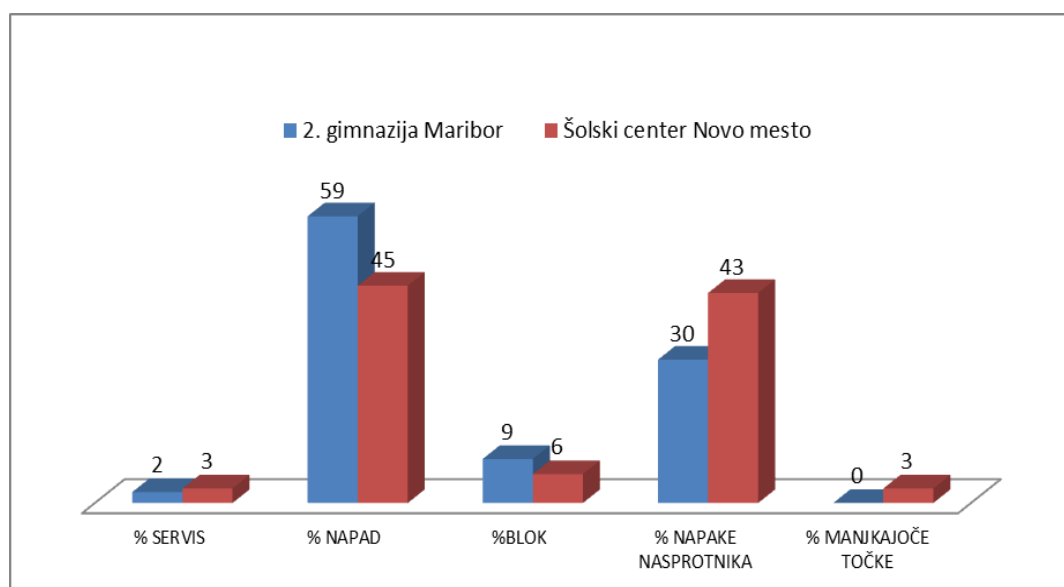
3.1.2 TOČKOVNI MODEL ODBOJKARSKE IGRE SREDNJEŠOLSKIH EKIP V FINALU ŠKL

2. Gimnazija Maribor je v finalu ŠKL leta 2010/2011 s servisom dosegla več točk (19 %), kot Šolski center Slovenj Gradec, ki je dosegel le 10 %. Tudi v napadu so bile igralke iz Maribora uspešnejše. Osvojile so 48 % točk, kar 10 % točk več kot nasprotna ekipa iz Slovenj Gradca. Kljub uspešnosti v servisu in napadu pa so igralke iz Maribora med samo igro naredile več lastnih napak in tako nasprotni ekipi »podarile« kar 42 % točk. To lahko nazorno razberemo iz Slike 8.

Slika 8: Točkovni model odbojkarske igre srednješolskih ženskih ekip v letu 2010/2011

Iz Slike 9 je razvidno, da so igralci 2. Gimnazije Maribor z napadom in blokom dosegli več točk, 59 % točk z napadom in 9 % točk z blokom, kot igralci Šolskega centra Novo mesto, ki so dosegli 45 % z napadom in 6 % z blokom. V servisu sta bili ekipi enakovredni, med samo igro pa so igralci iz Maribora naredili veliko več lastnih napak kot igralci Novega mesta. Novomeščani so tako osvojili 43 % točk, kar 13 % več kot Mariborčani.

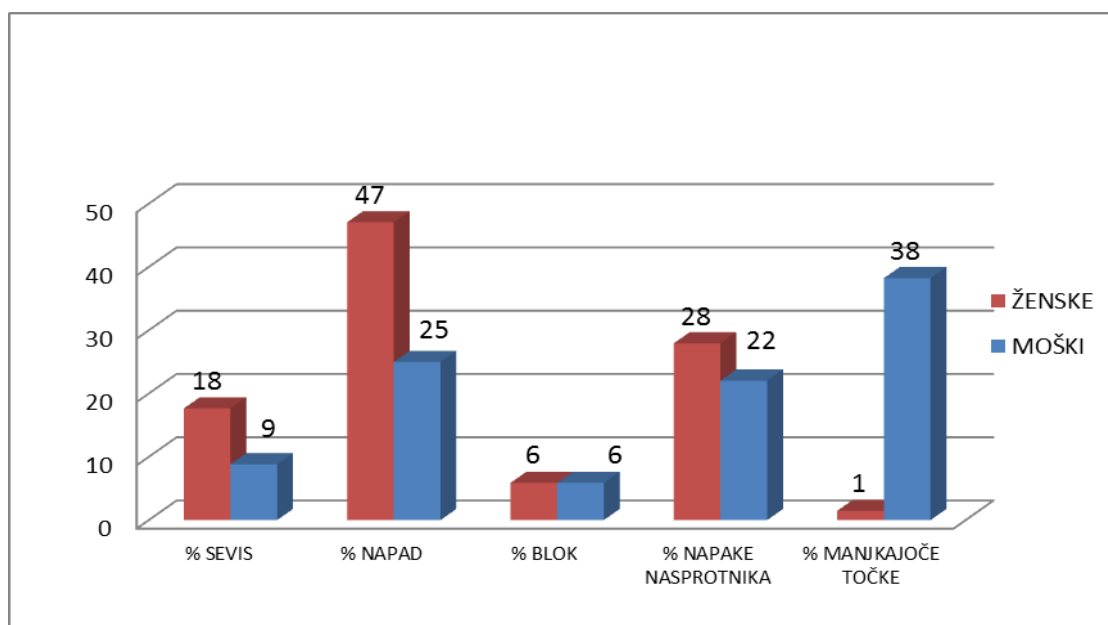

Slika 9: Točkovni model odbojkarske igre srednješolskih moških ekip v letu 2010/2011

3.1.3 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL

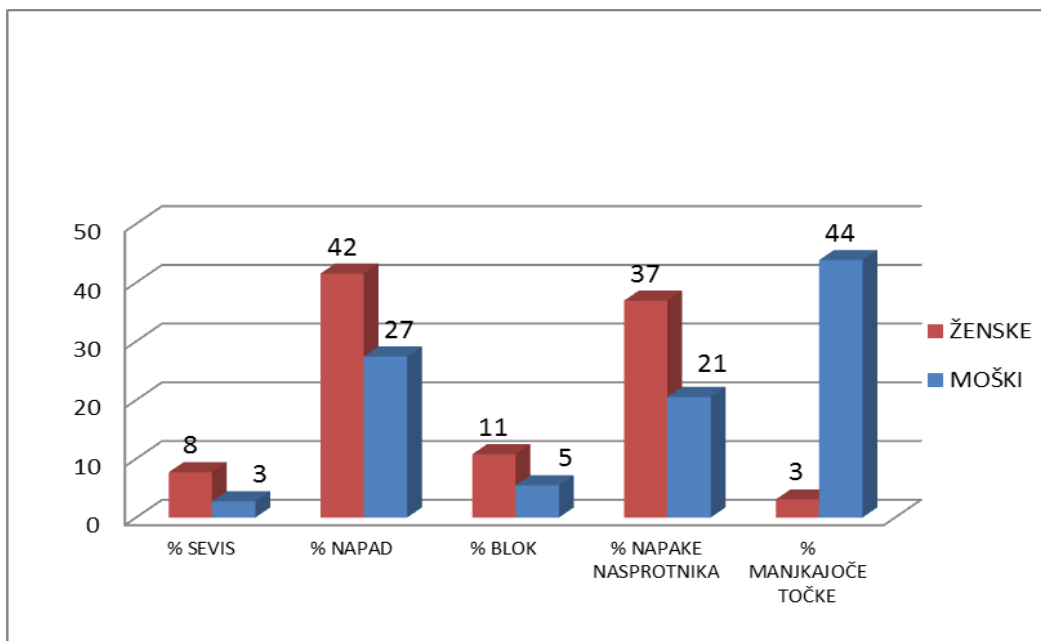
3.1.3.1 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE OSNOVNOŠOLSKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL

Zaradi pomanjkanja videoposnetka je iz Slike 10 težko analizirati in primerjati statistične podatke med ženskami in moškimi. Ženske so v svoji igri dosegle 18 % točk s servisom, 47 % točk z napadom, 6 % točk z blokom in 28 % točk z napakami nasprotne ekipe. Moški so, tako kot ženske, dosegli največ točk z napadom (25 %), nato z napakami nasprotne ekipe (22 %), s servisom (9 %) in najmanj z blokom (6 %).

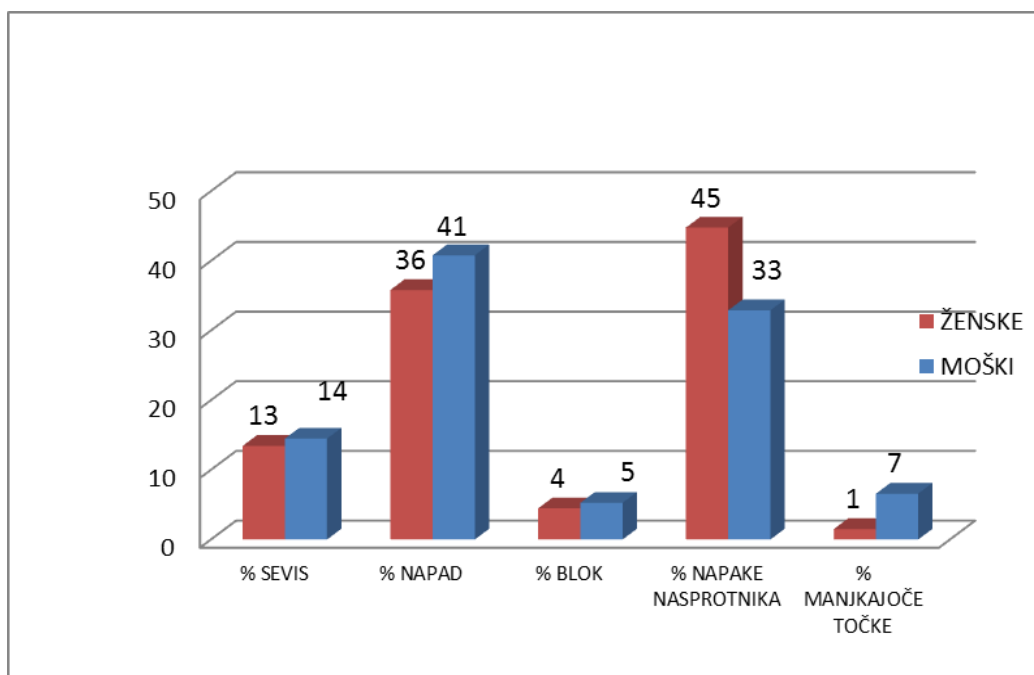
Slika 10: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2006/2007

V letu 2007/2008 pri moških odbojkarski igri manjka kar 44 % točk, ki jih zaradi televizijskih prekinitev ni bilo mogoče analizirati. Primerjava med moško in žensko odbojko, ki jo prikazuje Slika 11, zaradi tega ni mogoča. Ženske so v igri največ točk dosegle z napadom (42 %), nato z napakami nasprotnic (37 %), z blokom (11 %) in najmanj s servisom (8 %).

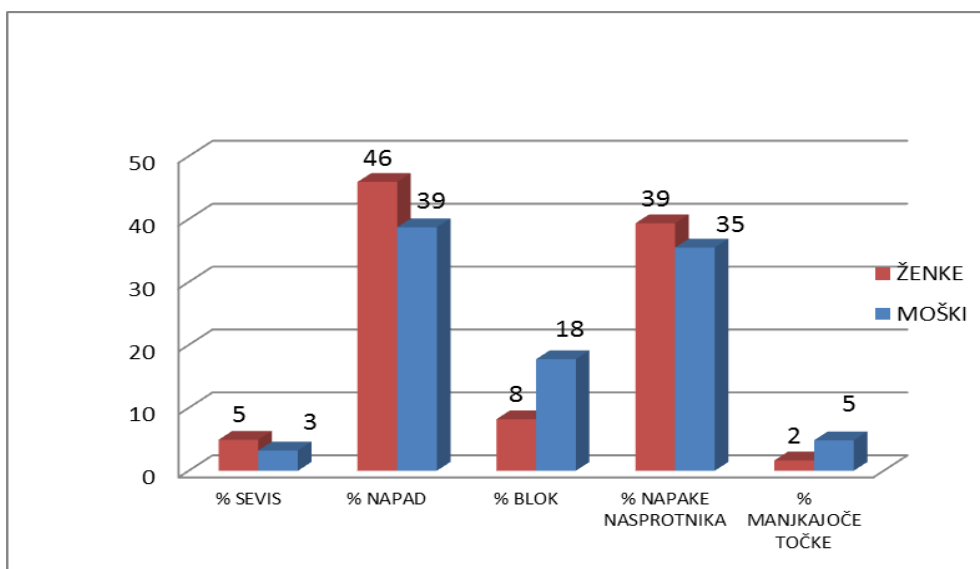
Slika 11: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2007/2008

Slika 12 prikazuje, da so ženske s servisom dosegle 13 % točk, moški pa le za odstotek več, 14 %. V napadu so bili uspešnejši moški, ki so dosegli 41 % točk, ženske pa 36 %, kar je razumljivo, saj je moška igra močnejša od ženske. V bloku so si bili skoraj enakovredni, moški so dosegli le za odstotek več točk (5 %) kot ženske (4 %), ki pa so z napakami nasprotne ekipe dosegle kar 45 %, moški pa 33 %.

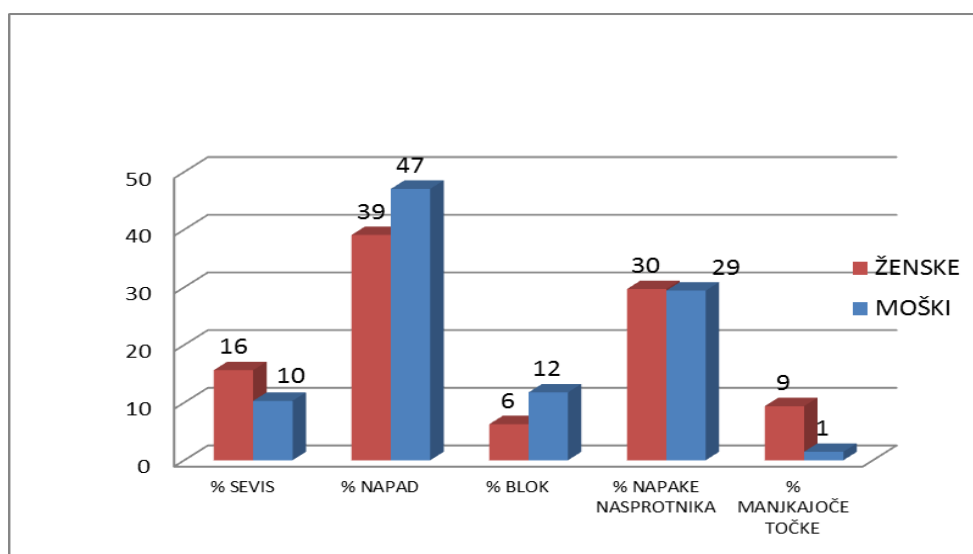
Slika 12: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2008/2009

Iz slike 13 lahko razberemo, da so ženske v letu 2009/2010 s servisom dosegle več točk (5 %) kot moški (3 %). Tudi v napadu so bile močnejše, dosegle so 46 % točk, moški pa 39 %. V bloku, ki je tehnično zahteven element, pa so bili močnejši moški. Dosegli so 18 % točk, kar 10 % več kot ženske. Z napakami nasprotne ekipe so ženske dosegle več točk kot moški.

Slika 13: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2009/2010

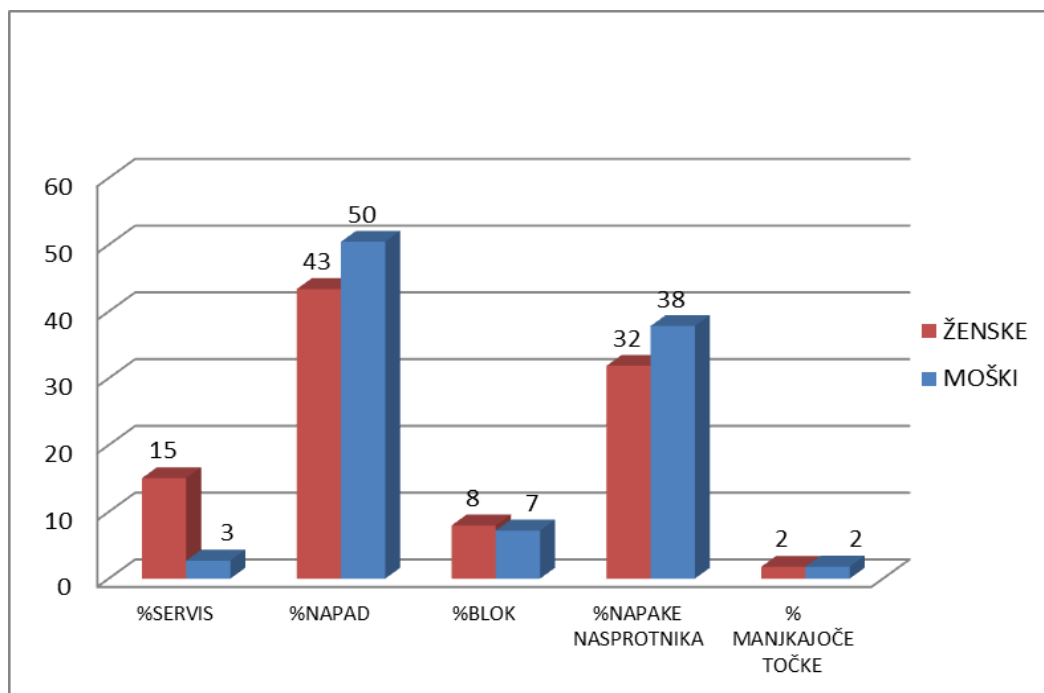
V letu 2010/2011 so ženske s servisom dosegle večje število točk (16 %) kot moški (10 %), v napadu in bloku pa so bili uspešnejši moški. Dosegli so 47 % točk z napadom in 12 % točk z blokom, ženske pa so z napadom dosegle 39 % točk in z blokom za polovico manj kot fantje, 6 % točk. To je razvidno iz Slike 14.

Slika 14: Točkovni model osnovnošolske ženske in moške igre v letu 2010/2011

3.1.3.2 TOČKOVNI MODEL ŽENSKE IN MOŠKE SREDNJEŠOLSKE ODBOJKARSKE IGRE V FINALU ŠKL

Slika 15 prikazuje, da so ženske v srednji šoli s servisom dosegle veliko več točk kot moški, in sicer 15 %, moški pa le 3 %. V napadu so bili moški s 50 % osvojenih točk uspešnejši od žensk, ki so osvojile 43 % točk. V bloku so bili moški in ženske enako učinkoviti, dosegli so 7 % točk (moški) in 8 % točk (ženske). V napadu so bili moški s 50 % osvojenih točk uspešnejši od žensk, ki so osvojile 43 % točk. V bloku so bili moški in ženske enako učinkoviti, dosegli so 7 % točk (moški) in 8 % točk (ženske). V napadu so bili moški s 50 % osvojenih točk uspešnejši od žensk, ki so osvojile 43 % točk. V bloku so bili moški in ženske enako učinkoviti, dosegli so 7 % točk (moški) in 8 % točk (ženske). V napadu so bili moški s 50 % osvojenih točk uspešnejši od žensk, ki so osvojile 43 % točk. V bloku so bili moški in ženske enako učinkoviti, dosegli so 7 % točk (moški) in 8 % točk (ženske).

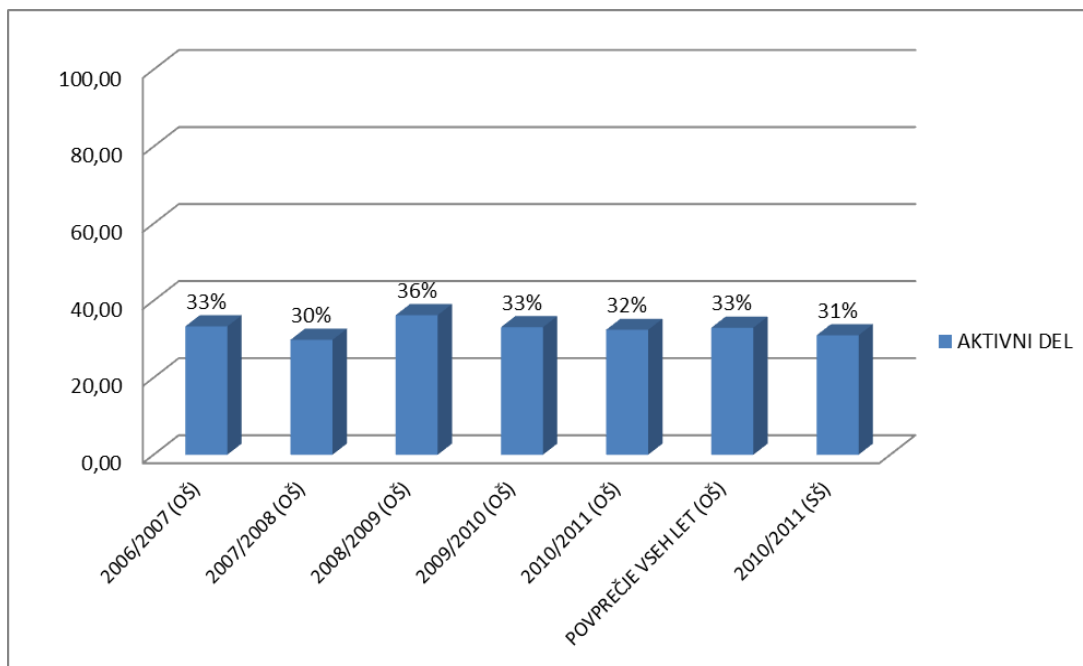

Slika 15: Točkovni model srednješolske ženske in moške igre v letu 2010/2011

3.2. ČASOVNI PARAMETRI MODELA AKTIVNEGA IN PASIVNEGA DELA ODBOJKARSKE IGRE

Slika 16 prikazuje, da je v igri od 30 do 36 % aktivnega dela, ostalo pa je pasivni del, v katerem igralci ne igrajo. Sem štejemo menjavo mest med samo igro, pripravo na izvedbo začetnega udarca, menjavo igralcev ter motivacijski del igralcev, ko po vsaki doseženi točki ekipa s tem, da se združi, pokaže veselje oziroma uspeh.

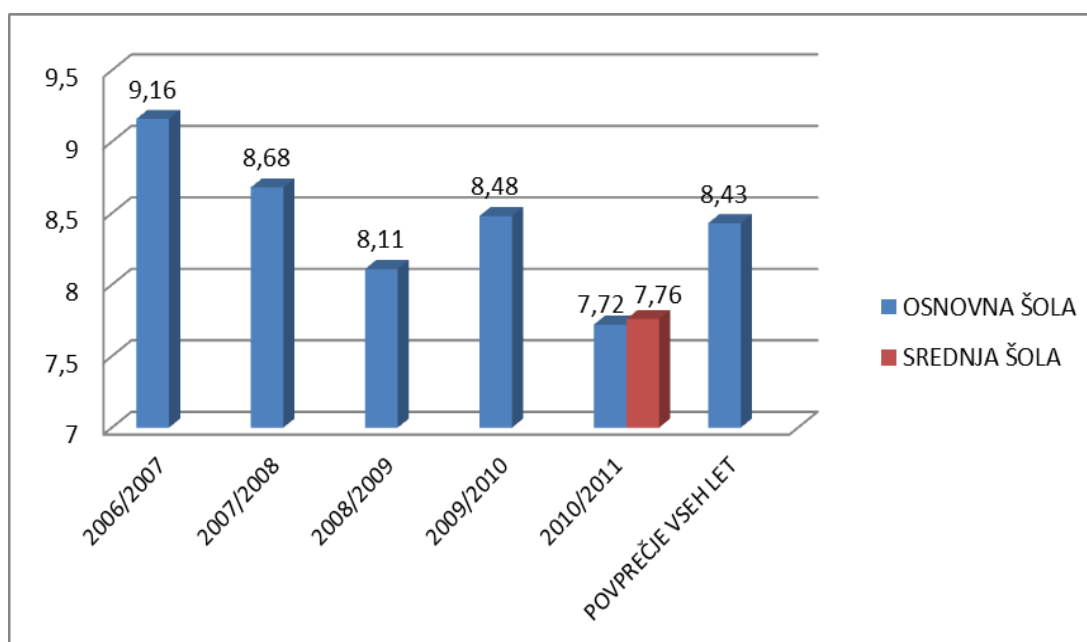

Slika 16: Aktivni del igre v posameznem letu in povprečje vseh let

3.3. POVPREČEN ČAS TRAJANJA AKCIJE V ODBOJKARSKI IGRI

Iz Slike 17 je razvidno, da je čas trajanja akcije pri osnovnošolskih odbojgarskih ekipah daljši, kot pri srednješolskih ekipah..

Slika 17: Povprečen čas trajanja akcij v posameznem letu

4. RAZPRAVA

Zaradi prekinitev, ki so ena izmed značilnosti televizijskega prenosa, nekateri deli igre niso bili dostopni za analize.

V posnetku iz leta 2006/2007 je manjkalo devet minut odbojcarske igre zaradi tehničnega time outa in oglasov. Posnetek se je nato nadaljeval z odbojcarsko igro tretjega niza, v katerem je bila krajša prekinitev zaradi pogovora s takratnim selektorjem moške mladinske odbojcarske reprezentance (Tine Sattler). Te težave so se pojavile tudi na posnetku iz leta 2007/2008. Igre ni bilo mogoče analizirati, saj se je posnetek končal sredi niza.

Posnetek iz leta 2008/2009 ni vseboval daljših prekinitev. V prvem nizu je prišlo do kratke prekinitve zaradi reklam (zato ni bilo mogoče analizirati tri točke), v tretjem nizu zaradi pogovora z gospodom Vojkom Korošcem (takrat direktorjem zavoda ŠKL), zato ni bilo mogoče analizirati dveh točk pri igri deklet ter prav tako v tretjem nizu zaradi kasnejšega prehoda iz reklam v dogajanje, zato ni bilo mogoče analizirati ene točke pri odbojcarski igri fantov. Tudi v letu 2009/2010 v prvem odbojcarskem nizu ni bilo prekinitev, v drugem pa sta bili dve krajši, in sicer zaradi pogovora z glasbeno pevsko skupino Foxy Teens in pogovora z navijači osnovne šole Kanal. Onemogočena je bila analiza treh odbojcarskih točk. V tretjem nizu je bila krajša prekinitev zaradi počasnega posnetka odbojcarske akcije, ki je onemogočila analizirati eno točko ženske odbojcarske igre.

V letu 2010/2011 je prišlo do krajših prekinitev v prvem nizu, in sicer zaradi vmesne predstavitve ekipe iz osnovne šole Kanal. Analizirati ni bilo mogoče treh točk v odbojcarski igri. V tretjem nizu pa je bila prekinitev zaradi pogovora z bivšim trenerjem, pogovora s starši igralk osnovne šole Dušana Flisa Hoče.

4.1 ANALIZA TOČKOVNEGA MODELA IGRE

Z analiziranjem statističnih podatkov je bilo ugotovljeno, da zmagovalne ekipe v določenih igralnih parametrih (servis, napadalni udarec, blok itd.) dosegajo določeno raven učinkovitosti. Točkovni model predstavlja nekakšno orientacijsko točko: ekipe, ki želijo na tekmi zmagati, se morajo temu modelu čim bolj približati. Seveda pa so mogoče tudi kompenzacije med elementi modela: ekipa lahko npr. doseže slabši rezultat v učinkovitosti servisa, to pomanjkljivost pa nadomesti z večjo uspešnostjo sprejema servisa (Sattler, 2000).

Zmagovalna ekipa naj bi v enem nizu dosegla naslednje število točk (Janković, 2003):

- 15–18 točk (60–72 %) iz K1– sprejem, podaja, napad;
- 5–8 točk (20–32 %) iz K2 – servis, blok, protinapad;
- 4–6 točk (16–24 %) z napako nasprotnika.

Sattler (2000) je v svoji diplomski nalogi ugotavljal točkovni model odbojkarske ekipe na olimpijskem turnirju v Sydneyu leta 2000. Podal je naslednje ugotovitve.

1. Ekipa naj igra sistem igre 5:1.
2. Večina napadalnih kombinacij se izvaja v coni 2 in 4. Ekipa z napadom doseže kar 58 odstotkov vseh točk. Za zmago v nizu naj ekipa z napadalnim udarcem doseže 14,6 točk v povprečju, to je 58,4 odstotkov.
3. Vsaj 4 odstotke točk, torej eno točko, mora ekipa v enem setu doseči neposredno s servisom (t. i. odbojkarski as).
4. 2,7 točke oz. 10,8 odstotkov točk naj ekipa doseže z učinkovitim blokom.
5. 6,7 točke oziroma 25,2 odstotkov točk dobi ekipa zaradi napak nasprotnika.

Po Sattlerju (2000) ekipa v igri doseže 4 odstotke točk s servisom, kar je v našem primeru pri osnovnošolskih ekipah bistveno manj. Ekipe so dosegle od 10 do 20 odstotkov točk s servisom, to v enem nizu pomeni od 6 do 13 točk. Sklepamo lahko, da je sprejem servisa velika šibka točka v kategoriji dečkov in deklic.

V napadu so igralke in igralci dosegali od 35 do 45 odstotkov točk, kar je manj v primerjavi s točkovnim modelom Sattlerja (2000), ki kaže na 58 odstotkov točk, pridobljenih z napadom.

Iz tega lahko sklepamo, da v kategoriji dečkov in deklic napad še ni tehnično dovršen in močan, zato igralci in igralke z napadom ne dosežejo točke.

Z blokom naj bi ekipa dosegla 10 odstotkov točk, kar v klasični odbojki pomeni 2,5 točke v enem nizu. To je precej manj kot pri igri ŠKL. Ekipa so z blokom dosegale od 4 do 8 točk, to je od 5 % do 10 %, v letu 2009/2010 celo 11 točk (moški), to je v primerjavi s točkovnim modelom Sattlerja precej več.

Sklepamo lahko, da je uspešnost v bloku povezana z napadom, ki v nižjih kategorijah še ni tehnično osvojen, napadalne akcije so počasnejše. Igralci so zato v bloku uspešnejši.

Z napakami nasprotne ekipe naj bi igralci in igralke dosegle 25 odstotkov točk. V našem primeru pa ekipe dosegajo približno od 25 do 40 odstotkov točk, kar pomeni, da ekipe večino točk dobijo zaradi napak nasprotne ekipe in ne zaradi lastne učinkovitosti v napadu in drugih elementih odbojke. To je seveda razumljivo, saj govorimo o odbojki dečkov in deklic, pri katerih so še prvine odbojke tehnično neizpiljene. Pri srednješolski odbojki pa že lahko zasledimo zahtevnejše prvine, kot so napadi prvega tempa (penal), napadi iz druge linije, skok servisi, dvojni ali celo trojni bloki itd.

Pri primerjavi moške in ženske odbojkarske igre lahko opazimo, da so moški v doseganju točk z napadom in blokom uspešnejši od žensk. Te podatke lahko povežemo z morfološkimi značilnostmi, saj so moški že po naravi močnejši, hitrejši in tehnično boljši. To lahko opazimo pri bloku, ki je tehnično zahtevna prvina. Moški so z njim dosegali večje število točk kot ženske. Tudi pri sami izvedbi začetnega udarca, servisa, so bili moški tehnično boljši, čeprav so v večini primerov ženske s servisom dosegale večje število točk. Iz tega lahko sklepamo, da so ženske slabše sprejemalke. Pri moških igrah smo zasledili tudi skok servis, ki ga pri dekletih ni bilo zaslediti oziroma zelo redko, ter večjo uporabo prvega tempa in napada iz druge linije, ki se je pri dekletih prav tako pojavljal zelo redko.

Na podlagi teh ugotovitev hipotezo (H2): Točkovna modela osnovnošolske in srednješolske odbojkarske igre med moškimi in ženskimi ekipami, ki tekmujejo v Šolski košarkarski ligi, sta enaka, ovržemo.

4.2 ANALIZA ČASOVNIH PARAMETROV IGRE

Čas trajanja akcije je v odbojki pri osnovnošolskih ekipah daljši kot pri srednješolskih ekipah (Slika 16). Pri osnovnošolski odbojki je število izmenjav odbojev z žogo večje, podaje niso točne, napadi niso močni, blokiranje nasprotnika ni tako učinkovito, odbite žoge so počasne, sodniki ne sodijo po strogem režimu, skratka, poudarek je predvsem na igranju. Pri srednješolskih ekipah pa so že pogostejše napadalne akcije prvega tempa, torej hitri napadi, učinkoviti bloki, močni in različni napadalni udarci in servisi. Zaradi tega je igra močnejša in poteka hitreje kot pri osnovnošolskih ekipah.

V letu 2006/2007 je bil končni rezultat finala ŠKL osnovnošolskih odbojkarskih ekip, med OŠ Kanal in OŠ Toneta Čufarja Jesenice, 67:69, povprečen čas trajanja akcije pa 9,16 sekund. To je razvidno iz Slike 16. V letu 2007/2008 je bil povprečen čas trajanja akcije pri rezultatu 66:72 8,68 sekund, v letu 2008/2009 pri rezultatu 60:83 8,11 sekund, v letu 2009/2010 pri rezultatu 67:56 8,48 sekund in v letu 2010/2011 pri rezultatu 41:91 7,72 sekund. Iz navedenih rezultatov lahko razberemo, da je čas trajanja akcije daljši pri bolj izenačenih končnih rezultatih, torej pri bolj enakovrednih ekipah. Pri rezultatih z večjo točkovno razliko pa je čas trajanja akcije krajši.

Odbojkarska igra se s starostjo igralcev izboljšuje. V igri je uporabljenih več različnih in zahtevnejših prvin, sama igra postaja hitrejša. To lahko lepo opazimo iz Slike 16, ki prikazuje čas trajanja akcije v osnovni in srednji šoli. Pri osnovnošolski odbojki je število izmenjav odbojev z žogo večje, podaje niso točne, napadi niso močni, bloki niso tako učinkoviti, odbite žoge so počasne, sodniki ne sodijo po strogem režimu itd. Skratka, poudarek je predvsem na igranju. Pri srednješolskih ekipah pa so pogoste napadalne akcije prvega tempa, torej hitri napadi, učinkoviti bloki, močnejši napadalni udarci in servisi in zaradi tega igra poteka hitreje in močnejše od osnovnošolskih ekip. Povprečen čas trajanja akcije je v srednji šoli, 7, 6 sekund, v osnovni šoli pa 8,3 sekund. Hipotezo (H3): Časi trajanja akcij se v osnovnošolski in srednješolski odbojki ne razlikujejo, zaradi teh ugotovitev ovržemo.

5. SKLEP

ŠKL je ena izmed organiziranih oblik odbojcarskega tekmovanja, ki poteka vsako leto in omogoča sodelovanje vsem osnovnim in srednjim šolam po Sloveniji. Na podlagi posnetkov odbojcarskih tekem, ki so se odvijala v finalu ŠKL, smo v diplomski nalogi obravnavali točkovni model in nekatere časovne parametre odbojcarske igre osnovnošolskih ekip.

Pri točkovnem modelu odbojcarske igre smo se osredotočili na odbojcarske prvine (servis, napadalni udarec, blok) in na točke, ki jih ekipa pridobi z napakami nasprotne ekipe. Pri obravnavi časovnih parametrov igre pa smo analizirali čas trajanja posamezne akcije in delež aktivne ter pasivne faze v igri.

Rezultati so pokazali, da med osnovnošolsko in srednješolsko odbojcarsko igro obstajajo razlike. Te razlike so opazne v načinu, kakovosti in hitrosti igranja odbojke. Osnovnošolska igra je izvedena na nižjem nivoju, igralne akcije so počasnejše, napadi manj učinkoviti in manj močni.

Zahtevni tehnični elementi, kot so skok servis, napad prvega tempa, napad iz druge linije itd., so v osnovnošolski odbojcarski igri v primerjavi s srednješolsko odbojcarsko igro redki in manj učinkoviti. Pri točkovnem modelu igre (Sattler 2000) so rezultati pokazali, da osnovnošolske ekipe v napadu še niso dovolj učinkovite, kar je posledica tehnično nedovršenih, neizpiljenih napadalnih elementov. Te razlike so opazne iz rezultatov analiz, ki prikazujejo, da so igralci osnovnih šol v napadu dosegli približno 39 % točk in potrebovali približno 8,4 sekund za doseg točke, igralci srednje šole pa so z napadom dosegli 47 % točk in za doseg točke porabili približno 7,6 sekund. Na podlagi teh ugotovitev hipotezo (H1): Točkovna modela osnovnošolske in srednješolske odbojcarske igre v tekmovanjih ŠKL sta enaka, ovržemo.

Vsi ti vzroki so posledica, da osnovnošolske ekipe v odbojcarski igri največ točk dosegajo z napakami nasprotne ekipe.

S primerjavo moške in ženske odbojcarske igre smo ugotovili, da so moški v doseganju točk z napadom in blokom uspešnejši od žensk. Te podatke lahko povežemo z morfološkimi značilnostmi moških, saj so ti že po naravi močnejši, hitrejši in tehnično boljše.

Razlike so lepo vidne pri doseganju točk z blokom, ki je tehnično zahtevna prvina. Moški so bili v njem uspešnejši od žensk. Pri doseganju točk s servisom so bile uspešnejše ženske, vendar smo iz posnetkov tekem lahko opazili, da so bili moški pri sami izvedbi tehnično bolj dovršeni. Za primer lahko predpostavimo napad iz druge linije, skok servis itd. Teh elementov pri ženski odbojkarški igri ni bilo mogoče zaslediti.

Časovna analiza parametrov tekem je pokazala, da je čas trajanja akcije pri osnovnošolski odbojkarški igri daljši kot pri srednješolski, kar je razumljivo. V osnovni šoli je število izmenjav odbojev žoge večje, uporabljajo se osnovne tehnične prvine (primer: zgornji servis), saj zahtevnejše (primer: skok servis) še niso osvojene. Te pa pri srednješolski odbojkarški igri že lahko zasledimo. Na podlagi teh rezultatov lahko trdimo, da postaja odbojkarška igra s starostjo igralcev hitrejša in boljša. To lahko potrdimo z rezultatom iz Slike 16, ki prikazuje, da je povprečen čas trajanja akcije v srednji šoli 7,6 sekund, v osnovni šoli pa 8,3 sekund.

Redno in zadostno gibanje je še posebej pomembno pri otrocih in mladostnikih, saj vpliva na njihov celostni razvoj. Pri otroku bo redno gibanje pozitivno vplivalo na zdravje in razvoj motoričnih sposobnosti ter na razvoj finomotoričnih sposobnosti, ki jih otrok potrebuje za osnovne življenjsko pomembne funkcije, kot so pisanje in risanje (Zurc, 2008).

6 . VIRI

Hafner, M. (2010). Statistični in točkovni model odbojkarske igre v kategoriji dečkov. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Kosmač, D. (2007). Oblikovanje statičnega modela uspešnosti in učinkovitosti v 1. slovenski državni odbojkarski ligi za ženske. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Martinčič, B. (2004). Modelne karakteristike male odbojke. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

O ŠKL. Pridobljeno 2011 iz: <http://www.skl.si/>.

Popovič, J. (1991): Primerjava osnovnih odbojkarskih parametrov med ženskimi reprezentancami Evrope, Amerike in Azije na olimpijskih igrah v Seulu 1988. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Sattler, T. (2000): Analiza nekaterih dejavnikov uspešnosti odbojkarjev moških reprezentanc na olimpijskih igrah v Sydneyju 2000. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Zdražnik, M. (1998): Tekmovalna uspešnost in psihosomatični potencial kakovostnih mladih odbojkarjev. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za šport.